GAZETA TRANSILVANIEI

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 37. *Sâmbătă 16 (28) Februariu* **1885.**

ASTĂḌI IN $\frac{\text{XVI}}{\text{XXVIII}}$ FEBRUARIU ANUL DOMNULUI

MDCCCLXXXV

SE 'MPLINESCŬ O SUTĂ DE ANĬ, DE CAND VITEJII

HORIA ŞI CLOŞCA

AU MURITU MOARTE DE MARTIRI,

DOUE SEPTEMANI DUPA CE SOŢUL LOR CAPITANUL

CRIŞANU

S'A SFERŞITU IN INCHISOARE.

S'AU LUPTAT CU CREDINŢA PENTRU NÉMUL LOR ŞI-AU JERFITU VIAŢA

PENTRU

LIBERTATEA POPORULUI ROMANU.

CU BARBAŢIA NEINFRANTA

AU SUFERITŬ CHINURILE CELE MAI CUMPLITE PENTRU

TRIUMFULU CAUSEI DREPTE A NATIUNEI LOR.

ROMÂNĬ!

RUGATIVE PENTRU SUFLETELE LOR.

Brașovŭ, 15 (27) Februariu 1885.

Intr'unŭ momentŭ așa de serbătorescŭ, cum este aniversarea de o sută de anĭ a morții nemuritorilorŭ martirĭ dela 1785, cuvine-se sĕ desbrăcămŭ haina luptelorŭ nóstre ḑilnice și sĕ îmbrăcămŭ veșmîntulŭ sĕrbătorescŭ alŭ ideilorŭ înalte și nobile, ce au însuflețitŭ omenirea dela începutulŭ istoriei; cuvine-se sĕ ne înălțămŭ inimele la acelŭ pedestalŭ grandiosŭ alŭ *adevĕratei iubirĭ de patriă,* la care s'au avêntatŭ în cursulŭ veacurilorŭ spiritele cele mai marĭ și cele mai nobile ale tuturorŭ popórelorŭ, ce locuiescŭ împreună în acestŭ imperiu.

In asemenĭ momente marĭ vocea partisanului trebue sĕ amuțéscă și filosofulŭ are cuvêntulŭ.

Ce adorămŭ noi în giganticele figurĭ ale țĕranilorŭ martirĭ dela 1784—5, dacă nu iubirea de patriă în tótă puterea cuvêntului? Pentru ce au luptatŭ Horia, Cloșca și Crișanŭ dacă nu pentru ca sĕ védă poporulŭ lorŭ liberŭ și patria lorŭ fericită? Orĭ dóră va cuteză careva sĕ ne dovedéscă, că libertatea patriei nu condițiunéză libertatea poporului, care cultivă pămêntulŭ ei cu sudórea sa și-o apĕră cu sângele sĕu?

Nu mijlócele de durerósă reminiscință, de carĭ s'au folositŭ, în desperarea și nefericirea lorŭ, eroii dela 1784 le sĕrbătorimŭ, ci singurŭ numai marele principiu, ce i-a condusŭ, adênca iubire de patriă și de libertate, ce i-a entusiasmatŭ și tăria de sufletŭ, cu care și-au sacrificatŭ chiar viața pentru bunulŭ acesta celŭ mai mare și celŭ mai nepretuitŭ alŭ unui poporŭ, ne face sĕ-i adorămŭ și sĕ ne închinămŭ dinaintea umbrelorŭ lorŭ.

Unŭ filosofŭ eruditŭ francesŭ din veaculŭ trecutŭ adresândŭ la 1785 în apĕrarea poporului românŭ o scrisóre Impĕratului Iosifŭ II *) ḑise:

„Toțĭ aceia, carĭ au scrisŭ despre revoluțiunea Românilorŭ se parŭ a fi conspiratŭ în contra nefericitului poporŭ, ca sĕ te încurajeze, Principe, sĕ pedepsescĭ cu suplicii oribile pe capii revoluțiunei și sĕ stringĭ lanțurile poporului. Am vĕḑutŭ eu însu'mĭ scriitorĭ, carĭ glumeau despre rótele, pe carĭ a trebuitŭ sĕ-șĭ sferșéscă ḑilele „demagogulŭ" Horia (cum îlŭ numiau ei.) Dar departe mine doctrina abominabilă a acestorŭ monstrii, carĭ își prostitue condeiele lorŭ pentru nefericirea popórelorŭ..."

„Eu sunt celŭ d'intâiu, care apĕrŭ causa Românilorŭ, ce au fostŭ victimele forții în acésta însurecțiune și repetezŭ, că Românii au dreptulŭ sĕ se revolteze până când vorŭ fi sclavĭ și nefericițĭ. A-i pedepsi pentru esercitarea acestui dreptŭ însémnă a-i pedepsi find-că suntŭ ómenĭ."

Așa vorbesce filosofulŭ, care ḑice, că „are datoria și dreptulŭ, ca atuncĭ, când poporulŭ nu mai are nicĭ unŭ apărătorŭ, sĕ veghieze asupra judecătorilorŭ poporului, sĕ analiseze sentințele lorŭ și sĕ cerceteze dacă aceia, pe carĭ îi judecă ei, merită sĕ fie pedepsițĭ, séu nu."

Unŭ veacŭ a trecutŭ de când s'au rostitŭ aceste cuvinte. Revoluțiunea francesă a resturnatŭ vechia ordine și jurisprudență a statelorŭ și astăḑi toțĭ cei ce au luptatŭ pentru drepturile omului și pentru libertatea popórelorŭ suntŭ cinstițĭ și adorațĭ de tótă lumea cultă, care îi încununéză cu cununa nemurirei.

Nu putemŭ sĕ finimŭ mai bine aceste șire scrise în memoria neuitațilorŭ noștri martirĭ, de câtŭ esprimându-ne dorința, ca sĕ ajungemŭ odată în acéstă patriă și acele momente fericite, când fiii ei unițĭ prin legătura mărétă a adevĕratei iubirĭ de patriă, fără deosebire de naționalitate, vorŭ depune o cunună la mormêntulŭ eroilorŭ românĭ dela 1784, carĭ au luptatŭ în contra tirăniei și a despotismului pentru libertatea patriei și a poporațiunei ei.

In semnulŭ acesta le ḑicemŭ umbrelorŭ nemuritorilorŭ *Horia, Cloșca* și *Crișanŭ:*

Eternă fie amintirea vóstră între noi!

*) Seconde Lettre d'un Defenseur du Peuple à l'Empereur Joseph II. sur la revolte des Valaques. Dublin 1785.

Causele revoluțiunii din 1784. Din scrisorile împĕratului Iosifŭ II.

Din biletulŭ Impĕratului dela 13 Decemvre 1784 cătră contele Iankovits:

„Turburările din Transilvania mĕ atingŭ fórte multŭ și din nefericire ómenii, încă dela începutŭ, nu au lucratŭ așa după cum arŭ fi trebuitŭ, ca sĕ le împedece, cu tótă seriositatea. Dér acum lucrurile s'au întêmplatŭ și rĕulŭ nu se póte curmá, fără unŭ atacŭ sângerosŭ, care póte s'a și întêmplatŭ séu se va întêmpla câtŭ mai curêndŭ."

„In cercetarea acésta, cu care te-amŭ însărcinatŭ cu deplină încredere, lucrulŭ principalŭ este, sĕ se esamineze bine, cum s'ar puté linisci de amêndouĕ părțile spiritele iritate în gradulŭ celŭ mai mare și anume ale Românilorŭ în contra întregei națiunĭ unguresci, cu deosebire în contra domnilorŭ sĕi și a funcționarilorŭ comitatului, cum și spiritele tuturorŭ acestora în contra Românilorŭ. Cei dintêiu, Românii, *au fostŭ tratațĭ aspru o lungă seriă de anĭ, și nicĭ-odată nu au putută sĕ ajungă la unŭ mijlocŭ de îndreptare, séu sĕ li se facă dreptate plângerilorŭ lorŭ.* Cei din urmă au fostŭ atacațĭ într'unŭ modŭ fórte gravŭ și dênșii credŭ, că-șĭ vorŭ puté apĕra viéța și averea, décă vorŭ tratá și întêmpiná, cu cea mai mare severitate, întréga națiune română. Trebue așa dér, fără îndoiélă, ca în casulŭ acesta, sĕ fie priveghiațĭ cu esactitate și judecătorii tribunalelorŭ, carĭ sunt chemațĭ sĕ cerceteze și sĕ judece, fiindcă *dênșii și-au perdutŭ cumpĕtulŭ.....*"

Din biletulŭ Impĕratului dela 13 Decemvre adresatŭ guvernatorului Transilvaniei br. Bruckenthal:

„Décă nu se vorŭ pune capĕtŭ unorŭ asupririĭ, ce esistă de mai multŭ timpŭ în țéră, cu deosebire în cestiunea robotelorŭ și a mai multorŭ taxe diferite, atuncĭ nicĭ nu e posibilŭ, ca sĕ putemŭ aștepta o linisce sigură, fie chiar de la forțele cele mai marĭ, fiindcă nimenea nu póte sĕ țină armata gata de rĕsboiŭ, în contra supușilorŭ sĕi proprii. Acestŭ tristŭ exemplu ar trebui sĕ convingă pe nobilĭ și pe posesorĭ, că viața și averile lorŭ suntŭ în mâna mulțimii marĭ, adecă a poporului și *poporulŭ numai tratându-lŭ cu ecuitate, cu iubire și încredere póte sĕ fie ținutŭ în frêu într'unŭ modŭ stabilŭ.*

„Escesulŭ de severitate póte sĕ supună pe unŭ timpŭ órecare, dér ómenii, carĭ nu au nimicŭ ce sĕ pérḑă, carĭ nu suntŭ legațĭ de casă și de curte, findcă și așa de abia mai potŭ trăi după ele, aceștia vorŭ folosi cea dintêiu ocasiune, ca sĕ comită escesele cele mai marĭ. Eu recunoscŭ pe deplinŭ, că e fórte greu de a puté afla unŭ mijlocŭ în contra urei naționale și de religiune, care a ajunsŭ la estremŭ și care se manifestéză la tóte ocasiunile între Românĭ și Ungurĭ, anume unŭ mijlocŭ, *cum sĕ pótă trăi împreună amêndouĕ națiunile aceste într'unŭ modŭ liniștitŭ și ecuitabilŭ și spre binele comunŭ,* fiindcă și așa unii fără de alții nu potŭ sĕ esiste, adecă domnii pămêntesci fără supușĭ și acestia érășĭ fără autoritățĭ și fără guvernŭ. Dér singurulŭ mijlocŭ ce esistă, este, și Domnia-ta trebue sĕ facĭ totŭ până la estremŭ, ca în ținuturile revoltate sĕ depărtezĭ din administrațiunea publică pe toțĭ ómenii aceia, a cărorŭ ură, neîncredere și rĕsbunare ți se va părea, că e *neîmpăcabilă* și în loculŭ lorŭ trebue sĕ te ajuțĭ cu transferarea altorŭ funcționarĭ din alte comitate, fiindcă altcum vorŭ cădea de nou în pericolŭ, și cu dênșii vorŭ trage și țéra......"

O scrisóre a lui Horia.

.....Armata împĕrătéscă sosise la Abrudŭ și locotenentulŭ Hoffmann din regimentulŭ I. românŭ de graniță scrise lui Horia sub numele unui locotenentŭ românŭ, alŭ lui Petru Lupu, ca sĕ vină până la Câmpenĭ și sĕ trateze de pace.

La scrisórea acésta Horia rĕspunse în terminii următorĭ:

Onorabile Domnŭ, Domnule Locotenentŭ și bunulŭ nostru Domnŭ.

»Scrisórea Domniei-tale cu data de astăḑĭ, scrisă în limba română, amŭ primit'o cu multŭ respectŭ și cu mare bucuriă, la care rĕspundemŭ: că Dumneḑeu prea sfîntulŭ sĕ se îndure de poporulŭ sĕu și sĕ dăruiască pace peste țéra nóstră, pace, pe care Domnii fórte ușorŭ ar puté sĕ-o ajungă, dacă arŭ voi, fiindcă noi nu ceremŭ nimicŭ cu neputință, ci numai douĕ lucrurĭ, întêia sĕ ne lase earășĭ în libertate pe prisonierii noștri, a doua sĕ ne dea grațiósa resoluțiune, care amŭ câștigat'o cu multă rugăminte dela curtea Majestății sale, așa după cum e porunca Impĕratului. Ér în ce privesce ca noi sĕ ne întâlnimŭ la Câmpenĭ și sĕ vorbimŭ de pace, bine ar fi, dar nu mai putemŭ âmbla atâtŭ în susŭ și în josŭ, fiind-că ómenilorŭ le e frigŭ și flămânḑescŭ. Primarii cei vechĭ suntŭ acolo cu domnii și cu armata, sĕ-i trămită aicĭ în Domeniu, ca sĕ dé socotélă, fiind-că multŭ au trasŭ și au despoiatŭ, anume primarulŭ Macaveiu Bota, Ionŭ Onghețŭ, Ionŭ Cocoșŭ, Petuligŭ Bodea, George Bobosŭ, Achimŭ Cotețŭ și Simocŭ Cojocelŭ, care despre 5000 fl. încă n'a datŭ nicĭ o socotélă.

Cu aceste remânŭ alŭ D-vóstră

Slugă plecată
Ursŭ Nicola,
din Riulŭ Mare.*)

Esecutarea dela Alba 28 Februariu 1785.

»... Lunĭ, în 28 Februarie diminéța, căpitanii Horia și Cloșca, după ce fură împĕrtășițĭ cu sfintele taine de preotulŭ Nicolae Rațŭ din Maierei Albei Iulie, fură dușĭ la loculŭ de supliciu, pe colina, care se înălță deasupra viilorŭ, în partea de médă-ḑi a fortăreței.

O mulțime mare de poporŭ, peste 6000 de ómenĭ, — și între aceștia 2515 țĕranĭ din 419 comune, adușĭ la Alba-Iulia sub pretextŭ, ca sĕ le publice o patentă în cestiunea robotelorŭ, — trebuiră sĕ asiste la acestŭ înfiorătorŭ spectaculŭ.

Mai ântêiu frânseră cu róta pe Cloșca, începêndŭ dela picióre cătră capŭ, și după cum ne spune unŭ martorŭ ocularŭ, îi dederă celŭ puținŭ 20 de loviturĭ până-șĭ dede sufletulŭ.

In timpulŭ acesta Horia, primulŭ căpitanŭ, trebui sĕ privéscă cu ochii sĕi oribila mórte a devotatului sĕu amicŭ, care până în ultimulŭ momentŭ îi rĕmase în tóte credinciosŭ.

După Cloșca fu așeḑatŭ Horia pe eșafodŭ.

»Horia, ne spune unŭ altŭ martorŭ, merse fără nicĭ o schimbare, cu inima îndrăsnéță, la loculŭ destinatŭ pentru ora cea amară a vieței sale.... Dér cu dênsulŭ tratară cu mai multă grațiă: după o lovitură, care-i frânse fluerulŭ dreptŭ, îi deteră numai decâtŭ o lovitură de grațiă asupra pieptului.« (Magyar Hirmondo din 16 Februariu 1785).

Așa se fini viéța acelui țĕranŭ estraordinarŭ, a tribunului dela 1779—1784, care'șĭ propuse sĕ scuture miseria de patru secole a iobagilorŭ din Transilvania și s'o rumpă cu trecutulŭ nefericitŭ....

Asupra lui erau țintițĭ la 1784 ochii tuturorŭ țĕranilorŭ. Căḑutŭ în planurile sale, părăsitŭ de împĕratulŭ Iosifŭ, stima lui publică nu încetă; în lanțurĭ, în nefericire, elŭ fù iubitŭ de poporŭ. Cu o firmitate antică, elŭ nu cerù grația împĕratului, nu tremură dinaintea ororilorŭ supliciului, din contră, cu acelașĭ nobilŭ devotamentŭ precum luptase în viață, cu aceeașĭ convicțiune puternică de sfințenia causei, elŭ merse pe Golgota despotismului și făcù, ca și în ultimele sale momente, sĕ fie admiratŭ de adversarĭ.«

Preotulŭ Nicolae Munteanovicĭ din Alba-Iulia comunică următórele:

»Când au dusŭ la mórte pe Horia și Cloșca, i-a însoțitŭ preotulŭ de atuncĭ din Alba-Iulia, Niculae Rațŭ. Dênsulŭ până a frântŭ cu róta pe unulŭ, a ținutŭ pe celălaltŭ cu mâna de după capŭ, dér când au începutŭ sĕ frângă cu róta și pe celŭ d'alŭ doilea, Popa Niculae Rațŭ a căḑutŭ josŭ leșinatŭ și a trebuitŭ sĕ-lŭ aducă cu carulŭ acasă.

Cu acéstă ocasiune se aflá de față la esecuțiune și unŭ tistŭ (funcționarŭ) de ungurŭ și acesta vĕḑêndŭ, că pe Horia ilŭ frângŭ prea răpede, a strigatŭ sĕ-lŭ omóre mai încetŭ......... dér pe tistulŭ celŭ de ungurŭ l'au luatŭ apoi între baionete și l'au dusŭ sĕ-lŭ închiḑă în cetate.« Tradițiunea acésta, adause preotulŭ Nicolae Munteanovicĭ, a auḑit'o dela părintele sĕu, care în etate de 15 anĭ fusese presentŭ la actulŭ esecuțiunii.

(Densușianu: Revoluțiunea lui Horia 1884).

Testamentulŭ lui Horia și Cloșca.

Preotulŭ Nicolae Rațŭ din Alba-Iulia, care însoți pe Horia și Cloșca până la loculŭ de supliciu, luă în scrisŭ ulțima lorŭ voință. Testamentulŭ acesta scrisŭ în limba româna fù înaintatŭ contelui Iancovicĭ și conținutulŭ sĕu e următorulŭ:

»Hora, Vasilie, policra Nicula Ursŭ. Anii vieții sale 54. Muerea lui Ilina, feciorĭ Ioanŭ 14, Luca 6 anĭ. La alte cele nu scie nimicŭ. Ómenii carĭ l'au prinsŭ: Matieșŭ Nițŭ, Matiea Onŭ, frate-sĕu Gheorghie, Trifŭ Stefanŭ, a lui Négu Andrei 2 feciorĭ Simeonŭ cu frate-sĕu; i iértă cu tótă inima. Nicula Ionŭ a némțului meșterulŭ, care a făcutŭ biserica în Țazerĭ 44 de florințĭ am fostŭ chizașŭ, și eu am plătitŭ lui fibirău din Zamŭ, numele luĭ Zambo Danilŭ. La Șuțeu Tóderŭ din Ciucea și șéde în Țizerĭ 10 florințĭ și mi-au datŭ 10 horgoșĭ și au mai rĕmasŭ 6 și 2 marieșĭ. Satului Ciucea amŭ fostŭ datorĭ 170 florințĭ,

*) N. Densușianŭ: Revoluțiunea lui Horia. — Rĕspunsulŭ de mai susŭ e în limba ungurĕscă scrisŭ de nobilulŭ română Alexandru Chendi, pe când se afla la Horia în Albacŭ.

pe mine au cădută banii groşiloră 22 florinţi, şi i-am dată în mâna lui Petrişoră Luca fiindă birău, şi într'a lui Brudaşcă Michai fiindă faţă cu Ciuceană Toaderă în casa mea i-am dată banii pe deplină, éră din banii cnsirii au fostă pe mine şi pe Florea 10 florinţi, şi au luată de pe mine 14 florinţi Petrişoră Luca, acei 10 florinţi amă fostă pe cosire, éră cei 4 florinţi sĕ mérgă pe cei 18 grosi, şi 2 cărţi, care amă daţi 6 florinţi, şi acele sĕ mérgă acolo. cu alta cu alta nu mai suntă datori nici la groşi nici la cosire. Cartea care iaste dela înălţată împĕrată sĕ află la Nicula Petru şi la Nicula Cârstea tipărită pe 7 cóle pentru Biserici nemţesce, grecesce şi sêrbesce. —

,Oargă Ionă Closca din Cărpinişă. Anii vieţii 37. Muérea lui numele Mărinca, frate-sĕu Oargă Todoră, sora Achime. Au umblată la Muşca, Ofĕnbae, la Abrudă, Lupşa, Cricău. Moşii zĕlogite: La Mlera Iacovă pe loculă delângă Benea Benea Precupă 10.17 cr. Pe loculă dela Mierea Marieanu 10. Totă laolaltă se ţină aceste trei dărabură de locă. Pe loculă dela Popa Avramă, mirisce din cósta 5. Pe loculă dela Şvităşă Lumie din faţă 6. Loculă din vale dela feciorii lui Galdă Văsăi. La Biraulă satului, Miera Onulă bani daţi împrumută 18. 18 x. Éră la birău de fĕnă de ană 6. La Heteoană Antonie căprari pe fĕnu'ă de ăstă ană 14. La Miera Dumitru pe fĕnă de ană 5 măriaşi 7 x. La Bogdană Pĕtru din Mogoşă amă 6 clăi de grău la elă în şură, 16 oi la elă în păstoriă, 7 miei, 2 ferdele de brânză, 4 cupe de untă La Bocană Luca 5 pătrare de grău pentru birulă boiloră, cari amă dată de au arată. Amă acasă 3 cliditură de fĕnă. La Vădană Savu de pe moşiă 35 florinţi şi din aceia sĕ dea lui Vădană Irimie 18 florinţi. Ce amă la Bărluţă Sântionă din Mogoşă lasă ia popa Vasile sĕ mĕ pomenéscă. Loculă délulă Albiii lasă la frate-meu. Loculă de Şoateşă Irimie lasă la frate-meu.

»Aceste mai în susă scrise amă primită din gura loră Eu

Popa Nicolae Raţă parochă.

Maerii Belgradului neunită.

In dosă: Praes. 2-a Mart. 1785 Nro. 33. Testamentum, Tumultus Transilvania circa finem anni 1784 exorti authoris Hora, et principalis ejusdem Capitanei Closca Iuon. Palachico idiomate concinatum cum adnexa transpositione in germanicum.

Ună episodă din viaţa căpitanului Crişană.

Despre căpitanulă Crişană ne relatéză Francisca Silágyi următorulă interesantă episodă întâmplată la curtea baronului Antoniu Iosica din Brănişca cu puţine ţile înainte de începerea revoluţiunii: »In anulă 1784 pe la mijloculă lunei lui Octomvre, întro ţi după améţi, când br. Antoniu Iosica se afla dusă la viiă, soţia dênsului, contesa Maria Teleki aude de-odată lătrândă tare în curte cânele de vênată ală baronului. Baronésa întrebândă ce e causa, servitorulă îi rĕspunde, că josă la scară stă ună Română în haine curióse legată la ună ochiu, cu o căciulă înaltă pe capă, elă doresce sĕ vorbéscă cu baronulă sĕu cu baronésa între patru ochi şi de altmintrelea ţice, că elă e profetă. Dér baronésa nu voi sĕ se intereseze şi ordonă servitoriloră sĕ-lă scóţă afară din castelă. Insĕ Românulă aşteptă pe baronulă afară la pórtă, şi nu trecu multă timpă, către séră baronulă sĕ întórse şi întrebă pe omulă acesta, cine e şi ce voiesce? Ér Românulă se rugă de baronulă sĕ-lă asculte între patru ochi, fiindcă are sĕ-i spună lucruri importante, şi de altmintrelea »elă e profetă.« Baronulă însĕ nefiindă curiosă sĕ-i afle secretulă, ce pretindea elă, îi ţise sĕ-i spună aci îndată orice ar avea în presenţa companioniloră sĕi. Dér Românulă nu se învoi şi se rugă fórte multă de baronulă, sĕ fie aşa de bună şi sĕ-lă asculte, că de sigură nu i va părea rĕu.

Baronulă însĕ credêndă, că e ună pungaşă, nu mai stete de vorbă cu elă, ci îi dete ună sfanţă de argintă şi plecă. Românulă, vĕţêndă că baronulă nu voiesce sĕ-lă asculte, plecă după dênsulă şi cu o voce tare îi ţise, sĕ asculte ce-lă puţină lucrurile, ce i le va spune acum. Baronulă uitându-se înapoi, Românulă îi ţise astfelă: »Fiindcă Măria ta nu voiesci sĕ mĕ asculţi, îţi voiu vorbi acum în pilde: »se va scula ună craiu, care va începe rĕsboiu şi voră umblă ómenii în sânge până la glesne,« şi după cuvintele aceste misteriósse depărtă repede de aci. Dér mai târţiu baronulă meditândă asupra acestei întêmplări, îi păru rĕu, de ce a lăsată sĕ plece omulă acesta curiosă, trimese după primarulă satului şi îi ordonă sĕ-lă caute, dér nu-i mai putură da de urmă. După două sĕptĕmâni se începu revoluţiunea lui Horia şi între alte devastări ce se făcură, fu ruinată şi castelulă baronului din Brănişca. Dér după suprimarea revoluţiunii şi după-ce căpitanii fură prinşi, pe la începutulă lui Februariu 1785 baronulă Antoniu Iosica fiindă trimesă la Alba Iulia în cestiunea ţĕraniloră prisonieri din comitatulă Hunedórei, dênsulă cercetândă acolo diferitele închisori intră şi în camera în care era închisă Crişană. Crişană îndată ce observă pe baronulă, îlă întrebă, décă-lă cunósce pe elă Măria sa. Baronulă rĕspunţêndu-i, că nu-lă cunósce, Crişană îi aduse aminte, că elă este omulă, care se făcuse profetă şi pe care baronulă nu voise sĕ-lă asculte în Brănisca înainte de culesulă viiloră, acum îi pare rĕu, fiindcă elă voise sub formă de profeţiă, sĕ facă atentă pe baronulă la evenimentele ce se voră întêmpla, ca sĕ pótă luă precauţiunile necesare. Baronulă întrebându-lă din ce causă au făcută acésta, Crişană îi rĕspunse, că la pasulă acesta l'a îndemnată numai recunoscinţa, fiind-că înainte cu vre-o doi ani aflându-se dênsulă greu bolnavă în Mercurea, unde zăcea sub strĕşina unui otelă, se întêmplase că totă atunci trăsese acolo şi baronulă, şi îndată ce baronésa auţi de starea miseră în care se află elă, a lăsată bani la otelierulă şi-a ordonată sĕ'lă îngrijéscă bine şi sĕ'i dea totă ce va avé de lipsă, ér după câteva ţile întorcêndu-se baronulă către casă l'a pusă pe carulă de bagage şi l'a dusă până la Brănişca, unde a 'rĕmasă până s'a însănătoşată deplină, şi atunci baronulă mai dându'i şi alte daruri elă s'a dusă acasă la Cărpenişă. Acéstă mare binefacere a voită elă sĕ o rĕsplătéscă în modulă acesta familiei baronesci şi sĕ'i profeţéscă lucrurile pe care nu le putea descoperi altmintrelea, fiindcă limba lui era legată cu ună jurămêntă înfricoşată. Acéstă întêmplare interesantă şi totodată momentósă chiar din punctulă de vedere psichologică — ţice Szilágyi — i'a comunicat'o în 23 Octomvre 1838 baronulă Ionă Iosica, fostulă preşedinte ală guvernului transilvană şi fiulă lui Antoniu Iosica, şi dênsulă mai adaose, că rĕposatulă sĕu părinte încă mulţi ani după aceea adeseori îşi arăta părerea sa de rĕu, că n'a ascultată pe profetulă română. (Szilagyi, Hóra-világ. 227.)

SCIRILE ŢILEI.

Mâne Sâmbătă, 16 (28) Februariu, ţiua aniversării de o sută de ani a morţii martiriloră dela 1785, se va oficia la 11 óre a. m. întru pomenirea loră **ună parastasă solemnelă** în biserica Sf. Nicolae din Scheiu.

—0—

La parastasulă solemnelă de mâne, Sâmbătă, va cântă corulă din cetate.

—0—

Aséră Joi 14 Februariu s'a ţinută prima întrunire a dameloră române din ciclulă ală doilea ală anului 1884/5. Deşi timpulă era de totă nefavorabilă, totuşi numĕrulă dómneloră şi domnişóreloră de faţă a fostă destulă de frumosă. Vorbirea d-lui profesoră Iónă Popea despre „Arta de a ajunge nisce bĕtrâneţe adênci şi fericite« a fostă câtă se póte de potrivită şi de instructivă. Auţimă cu plăcere, că d-lă profesoră Popea va da în curêndă publicităţii interesanta sa vorbire. Damele au ascultat-o cu cea mai mare atenţiune şi satisfacţiă. — D-şóra Octavia Baboiană dete cetire cu multă talentă şi cu multă pricepere frumósei povestiri »Când vrea omulă« de Matilda Poni. Cetirea fù precedată de o mică schiţă biografică a acestei scriitóre.

—0—

In 25 Februariu n. profesorulă Vambery din Peşta a ţinută o conferinţă despre „femeile din Orientă.“ Vorbirea 'şi-a încheiat'o printr'ună apelă către femei, ca prin influinţa loră sĕ lăţéscă câtă mai multă »idea de stată maghiară,« elementulă naţionalităţii şi limbei maghiare.

—0—

In comunele rurale dinprejurulă Panciovei poporaţiunea 'şi pregătesce tĕrăbuţele sĕ emigreze în America. In Cubină şi Ploşiţă deja mai multe familii germane aştéptă numai timpulă favorabilă de plecare. Óre de fericirea din Ungaria 'şi părăsescă familiele vetrele loră? Suferinţele au pĕtrunsă pană şi mĕduva.

—0—

Ciangăii din ţinutulă apătosă Brestovaţă de lêngă Panciova voră fi strămutaţi în ţinutulă Ploşiţă. Cu acésta va fi resolvată, se ţice, cestiunea colonisărei Ciangăiloră. De-ar scăpa numai şi de cerşitori'ă!

—0—

»Naţiunea« află, că studenţii facultăţii de medicină din Bucuresci, întruniţi Marţi séra la societatea »Unirea,« au otărîtă a se înscrie la cursuri şi la esamene în termenulă prevĕţută de avisulă d-lui decană, publicată în numĕrulă nostru de eri. Ei au decisă însĕ, în acelaşi timpă, ca îndată ce d. Dr. Rimniceanu va reapare, fie la esamene fie la cursuri, sĕ reîncépă mişcarea. Ună memoriu va lămuri în curêndă acéstă resoluţiune.

—0—

In Castua, districtulă Volosca din Istria, au fostă la 23 Februariu turburări serióse. Poporaţiunea s'a ridicată în contra unei dispoziţiuni a primăriei, ca tóte afişele italiane de pe strade sĕ se înlăture şi sĕ se înlocuiască cu afişe croate. A trebuită sĕ intervină gendarmeria. Din Fiume a plecată o companiă de infanteriă la Castua. Unde duce intoleranţa!

Avemă lipsă neapĕrată şi urgentă de o Universitate românéscă.

Căci tinerii români nu mai suntă suferiţi aţi de colegii loră maghiari nici măcară prin coridórele universităţii, căci limba română nu numai că e isgonită de pe catedră, dar e batjocurită şi în coridóne. Ca dovadă ne póte serví următórea corespondinţă:

Cugetămă că colegii noştri maghiari de aici s'au mai domolită, însĕ m'am înşelată fórte, căci în sĕptĕmâna trecută s'a dovedită contrarulă.

Intr'o ţi era depunerea unui riguroşă. Vre-o 6 Români încă merseră să asiste ca ascultători.

Inainte de a se începe rigurosulă, şedeau Românii în camera prin care sĕ intră în sala rigurosului şi vorbeau în limba română.

Deodată suntă conturbaţi în vorbirea loră.

De cine?

De ună Ungură îngâmfată, juristă absolută, şi de nu mĕ înşelă, de locă, din jurulă Aradului, cu numele Nagy Mihály.

— Ce neruşinare e acésta din partea d-vóstre — întrebă dênsulă — cum de cutezaţi a vorbi în limba română?

— D-le, fù răspunsulă, o-ta dă-ne nouĕ pace, căci noi nu amă ţisă niciodată către d-ta se nu vorbesci ungeresce.

Nagy Mihaly se înfuriă şi în trufia lui órbă ţice:

— Ce, d-vóstră faceţi oe acele, ce a făcută trădătorulă de patriă Silvestru Moldovană? De aţi fi ómeni de omeniă l'aţi eschide dintre d-vóstră.

Universitarii Români înzădară să nisuiră a-lă capacită, fiindcă e „maghiară«.

Ba încă Nagy Mihaly, continuă cu o aroganţă în gradulă superlativă, astfelă:

— Sĕ fiu eu preşedintele »Olvasokör«-ului, pre toţi Românii i-aşă eschide dela universitate, sĕ vĕdă atunci că ce voră face ei.

Românii îi spuseră că aceste suntă numai nisce ilusiuni vane.

— Fiţi siguri domniloră — continuă romăno-fagulă susă-numită — că, ce a'şi subscrie eu cu 3000 de ai noştri, nu ministerulă, dar nici Dumneţeu nu ar putea desface. Primulă meu faptă ar fi ca d-vóstră sĕ fiţi eschişi dela Universităţi.

Din mărturisirea de mai susă se vede că ce subscriu 3001 de Maghiari, e **sfântă.**

A. Crasă.

Avisă învĕţătoriloră.

Din partea despărţĕmêntului XI ală Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului română,« se escrie concursă pentru o disertaţiune poporală *»despre pomărită.«* Disertaţiunea, care se va judecă de *mai bună*, va fi premiată din partea despărţĕmêntului cu *4 galbini.*

La acestă premiu potă concurge numai *membrii de ai despărţĕmêntului XI.*

Concurenţii suntă avisaţi, ca disertaţiunile, scrise cu mână străină şi provĕţute cu motto, ce se va însemnă şi pre pliculă sigilată ce va conţinea numele autorului, sĕ le trămită la adresa directoratului de despărţĕmêntă până în 1 Iuniu 1885.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului XI ţinută în Şimlĕulă-Silvaniei la 10 Faură 1885.

Alimpiu Barbolovici, directorulă desp. XI.	**Andreiu Cosma.** actuarulă desp. XI.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. ală »Gaz Trans.«)

Pesta, 27 Februariu. — Iuliu Verhovay a declarată eri după améţi în decursulă pertractării, că asupra administraţiunei fóiei şi a baniloră n'a avută nici o influinţă.

Cattaro, 27 Februariu. — Părechea princiară de corónă a sosită eri după améţi, fiindă primită cu entusiasmă. Riva cetatea a fostă admirabilă decorată. La prânţă a luată parte principele Muntenegrului împreună cu suita sa, care sosise sĕ salute părechea princiară de corónă.

Berlin, 27 Februariu. — S'a ţinută ultima şedinţă a conferinţii Congului. Bismarck a mulţămită împuterniciţiloră în numele împĕratului, după care s'au subsemnată 14 acte.

Paris, 27 Februariu. — In provincia Yünnau au fostă masacraţi mai multe sute de catolici.

Editoră: Iacobă Mureşianu.
Redactoră responsabilă: Dr. Aurelă Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 26 Februarie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.50
Rentă de hârtiă 5%	94.15
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.40
Bonurĭ rurale ungare	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.—
Bonurĭ rurale transilvane	102.60
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	118.90
Renta de hârtiă austriacă	83.60
Renta de arg. austr.	84.—
Renta de aurŭ austr.	107.35
Losurile din 1860	138.40
Acţiunile băncei austro-ungare	867.—
Act. băncei de creditŭ ung.	315.25
Act. băncei de creditŭ austr.	315.25
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.81
Napoleon-d'orĭ	9.79½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.50
Londra 10 Livres sterlinge	124.25

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 12 Februariu st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	91	—
Renta rom. amort. (5%)	93½	—
» convert. (6%)	90½	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32	—
Credit fonc. rural (7%)	99⅞	—
» " " (5%)	87	—
» » urban (7%)	97½	—
» » » (6%)	92½	—
» » » (5%)	84¾	—
Banca naţională a României	1200	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	300	—
« » » Naţională	240	—
Aurŭ	10¼%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 27 Februarie st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.95	Vênd.	8.98
Argint românesc	»	8.75	»	8.80
Napoleon-d'orĭ	»	9.78	»	9.80
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.76
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	129.—	»	130.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu	10.08	5.59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bêrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşeni

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşeni	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşeni	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.